

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
Кафедра терапії імені професора П. І. Локеса

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЛІКУВАННЯ І ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ ТВАРИН

Матеріали

III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої 25-річчю заснування кафедри терапії імені професора П. І. Локеса

**27-28 листопада 2019 року
м. Полтава, Україна**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
Кафедра терапії імені професора П. І. Локеса

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЛІКУВАННЯ І ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ ТВАРИН

Матеріали

*III Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції*

*присвяченої 25-річчю заснування кафедри терапії
імені професора П. І. Локеса
Полтавської державної аграрної академії*

27–28 листопада 2019 року, м. Полтава, Україна

Е-видання ПДАА

ПОЛТАВА – 2019

УДК 619

ББК 48

С 91

Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб тварин: матеріали ІІІ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої 25-річчю заснування кафедри терапії імені професора П. І. Локеса Полтавської державної аграрної академії, 27–28 листопада, 2019 р. Полтава, 2019. 152 с. [електронне видання]

Збірник містить матеріали наукових доповідей в яких висвітлено результати сучасних наукових досліджень, лікування і профілактики хвороб тварин у напрямках: діагностика і терапія тварин; ветеринарне акушерство, гінекологія; ветеринарна хірургія; ветеринарна фармакологія та токсикологія; фізіологія людини і тварин; паразитологія, ентомологія; гігієна тварин та ветеринарна санітарія; ветеринарно-санітарна експертиза; ветеринарна мікробіологія, епізоотологія, інфекційні хвороби та імунологія; патологія, онкологія і морфологія тварин. Матеріали подано у вигляді тез доповідей проблемно-постановчого, оглядово-аналітичного, узагальнюючого, експериментального та методичного змісту. Авторами матеріалів є викладачі вищих навчальних закладів, науковці науково-дослідних установ, здобувачі вищої освіти, аспіранти, докторанти, слухачі магістратури, представники органів державного і місцевого самоврядування та інших організацій.

Редакційна колегія:

Шатохін П. П., кандидат ветеринарних наук, доцент; *Кравченко С. О.*, кандидат ветеринарних наук, доцент; *Супруненко К. В.*, кандидат ветеринарних наук, доцент; *Корчан М. І.*, кандидат ветеринарних наук, доцент; *Канівець Н. С.*, кандидат ветеринарних наук, доцент; *Локес-Крупка Т. П.*, кандидат ветеринарних наук; *Каршєва Л. П.*, ст. викладач; *Бурда Т. Л.*, асистент.

Відповідальний за випуск: Н. С. Канівець

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень.

© Полтавська державна аграрна академія, 2019

3. Руководство по ветеринарной паразитологии/ под ред. В. Ф. Галата, А. И. Ятусевича. Минск: ИВЦ Минфина, 2015. 496 с.

4. Сорока Н. М., Дахно Ю. І. Гельмінтофауна собак центральної частини України. Науковий вісник НУБіП України. К., 2010. Вип. 151. Ч. 2. С. 176–178.

УДК 636.32/.38.616.995.121.3

В. В. Мельничук¹, кандидат ветеринарних наук

І. Д. Юськів¹, доктор ветеринарних наук, професор

А. А. Антіпов², кандидат ветеринарних наук, доцент

¹Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гіжцького, м. Львів

²Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква

e-mail: melnychuk86@ukr.net

КОНТАМІНАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯЙЦЯМИ ЗБУДНИКІВ НЕМАТОДОЗІВ ТРАВНОГО КАНАЛУ ОВЕЦЬ В УМОВАХ СЕМЕНІВСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вступ. З поміж паразитів овець представники типу Nematoda Rudolphi, 1808, вважаються найбільш поширеними та зумовлюють значні економічні збитки у тваринництві. Особливої уваги заслуговують представники класів Adenophorea (von Linstow, 1905) Chitwood, 1958 та Secernentea (von Linstow, 1905) Dougherty, 1958, переважна кількість з яких є геогельмінтами [1–3].

Відомо, що найкращими умовами для розвитку ембріональних й постембріональних стадій розвитку нематод до інвазійної стадії є поверхневі шари ґрунту, підстилка, підлога, куди збудник потрапляє з фекаліями під час акту дефекації. Відомо, що ці об'єкти відіграють важливе значення у поширенні та довготривалому зберіганні екзогенних стадій розвитку цих паразитів, підтримуючи циркуляцію збуднику серед сприйнятливих тварин на певних територіях [4–6].

У зв'язку з цим, важливим для науковців як України, так й інших держав світу, є вивчення питання контамінації ґрунту яйцями гельмінтів, оскільки дозволяє прогнозувати епізоотичне благополуччя стад тварин з інвазійних хвороб та розробляти відповідні заходи щодо розірвання епізоотичного ланцюгу.

Мета дослідження полягала у встановленні особливостей контамінації об'єктів довкілля яйцями нематод травного тракту овець в умовах Семенівського району Полтавської області.

Матеріали і методи дослідження. Роботу виконували впродовж весняно-літнього періоду 2019 року на базі лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавської державної аграрної академії. Контамінацію яйцями нематод об'єктів довкілля встановлювали шляхом дослідження проб ґрунту та підстилки. Ґрунт досліджували з пасовищ та кошар, де випасалися й утримувалися лише вівці. Зразки відбирали з різної глибини (поверхневий шар, 5, 10, 15 см) за методикою Г. А. Котельникова (1984) [7]. Відбір проб підстилки з приміщень, де утримувалися вівці, проводили по краях приміщення та по центру, змішуючи і формуючи середню пробу, а також з місць поблизу кормових столів (в радіусі 1 м).

Статистичну обробку отриманих результатів експериментальних досліджень здійснювали шляхом визначення середнього арифметичного (M) та його похибки (m).

Результати дослідження. Внаслідок проведених санітарно-паразитологічних досліджень зразків ґрунту встановлено, що місця утримання та випасу овець на території Семенівського району Полтавської області виявилися неблагополучними щодо збудників нематодозів травного каналу. При дослідженні морфології виділених яєць паразитів нами було ідентифіковано 5 морфотипів пропативних стадій гельмінтів, що відносилися до класів: Adenophorea (von Linstow, 1905) Chitwood, 1958 та Secernentea (von Linstow, 1905)

Dougherty, 1958. Найчастіше у досліджуваних зразках виявляли яйця нематод представників ряду Strongylida (Railliet et Henry, 1913), в тому числі роду *Nematodirus* (Ransom, 1907). Меншою мірою реєстрували яйця нематод – представників роду *Trichuris* (Roederer, 1761) а також видів *Aonchotheca bovis* = *Capillaria bovis* (Schnyder, 1906) та *Skrjabinema ovis* (Skrjabin, 1915).

Встановлено, що рівень контамінації навколишнього середовища яйцями нематод травного каналу залежав від місця відбору матеріалу. Так найбільш контамінованими яйцями нематод виявилися: підлога у тваринницьких приміщеннях, де утримувалися вівці, та ділянки поблизу кормових столів – екстенсивний індекс контамінації (ЕІК) становив 100 %, а також ґрунт із кошар (ЕІК= від 30 до 100 %). Меншою мірою встановлено контамінацію яйцями нематод місць випасу овець (ЕІК = від 30 до 80 %). Аналогічну картину спостерігали щодо показнику інтенсивного індексу контамінації (ІІК). Максимальні показники інтенсивності контамінації зафіксовано на підлозі тваринницьких приміщень та місцях поблизу кормових столів, які в середньому становили ІІК=732,50±44,42 та 600,00±32,49 екз. яєць нематод / кг відповідно (рис.).

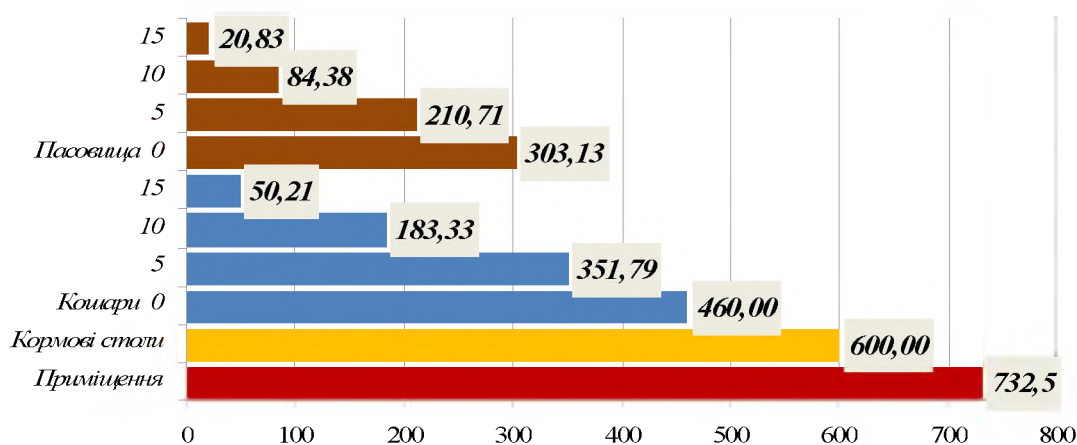

Рис. Інтенсивність контамінації об'єктів довкілля яйцями нематод травного каналу, екз. яєць нематод / кг (n=10)

Слід зауважити, що меншою мірою яйцями нематод був контамінований ґрунт, відібраний з кошар та місць випасу овець. В той же час, показник інтенсивності його контамінації прямо пропорційно залежав від глибини відбору зразку. Так найбільшу кількість яєць нематод виявлено в зразках поверхневого шару ґрунту з кошар та пасовищ – 460,00±43,13 та 303,13±74,88 екз. / кг відповідно. На глибині 5 см кількість яєць нематод зменшувалася та в середньому становила 351,79±74,07 та 210,71±63,76 екз. / кг відповідно. Дещо менше яєць нематод виявлено в зразках ґрунту відібраного з глибини 10 см (183,33±41,79 та 84,38±12,88 екз. / кг відповідно). Водночас найменшу кількість яєць нематод реєстрували у зразках, відібраних з глибини 15 см (50,00±21,65 та 20,83±8,33 екз. / кг відповідно).

Таким чином, об'єкти навколишнього середовища, які пов'язанні з місцями утримання овець (кошари та пасовища), виявилися значно контаміновані пропативними стадіями гельмінтів – збудників нематодозів травного тракту жуйних тварин.

Висновки та пропозиції. Встановлено, що об'єкти довкілля в умовах Семенівського району є неблагополучними щодо яєць збудників нематодозів травного каналу овець. За морфологічними характеристиками виявлених яєць диференційовано представників нематод ряду Strongylida, в тому числі роду *Nematodirus*, роду *Trichuris*, видів *Aonchotheca bovis* та *Skrjabinema ovis*. Найвищий рівень контамінації зафіксовано в підстилці приміщень, де утримуються вівці, та поблизу кормових столів (ЕІК=100 % за ІІК=732,50±44,42 та 600,00±32,49 екз. яєць нематод / кг відповідно).

Пропозиції. З метою покращення епізоотичного становища щодо нематодозів травного

каналу овець необхідно проводити системні лікувально-профілактичні обробки овець, а також заходи щодо дезінвазії довкілля.

Література

1. Бойко О. О. Гельмінтофауна овець і кіз. *Вісник Дніпропетровського університету. Біологія, медицина*. 2015. № 6 (2). С. 87–92.
2. Borji H., Raji A., Naghibi A. The comparative morphology of *Marshallagia marshalli* and *Ostertagia occidentalis* (Nematoda: Strongylida, Trichostrongylidae) by scanning electron microscopy. *Parasitology Research*. 2011. Vol. 108 (6). P. 1391–1395.
3. Lindqvist A., Ljungström B. L., Nilsson O., Waller P. J. The dynamics, prevalence and impact of nematode infections in organically raised sheep in Sweden. *Acta Veterinaria Scandinavica*. 2001. № 42. P. 377–389.
4. Волошина Н.О. Екологічний моніторинг осередків паразитарного забруднення довкілля. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 20: Біологія*. 2013. Вип. 5. С. 224–230.
5. Волошина Н. О., Кілочичський П. Я. Екологічні аспекти формування паразитарного забруднення на урбанізованих територіях. *Науковий вісник Чернівецького університету. Біологія (Біологічні системи)*. 2010. Т. 2 (4). С. 50–53.
6. Масалкова Ю. Ю. Контаминация почвы северного регионабеларусияйцами гельминтовсобак. *Экологический вестник*. 2015. № 2 (32). С. 89–94.
7. Котельников Г. А. Гельминтологические исследования животных и окружающей среды. Справочник. М., 1984. 208 с.

УДК 638.15:595.42.2

О. С. Назаренко*, аспірант

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

e-mail: nazarenkooleksandr1@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ УРАЖЕННЯ БДЖОЛИНИХ МАТОК РІЗНОГО ВІКУ ЗА ВАРООЗУ

Вступ. Україна, завдяки своїм природно-кліматичним зонам має значні території степових і лісових насаджень, що корисно позначається на утриманні і розведенні бджолиних сімей. Тому бджільництво в нашій країні – добре розвинена галузь сільського господарства, і сьогодні держава займає перше місце з виробництва меду серед країн Європи та третє місце у світі [1, 2]. Заразні й незаразні хвороби бджіл та їх розплоду, що рееструються в Україні, перешкоджають успішному розвитку бджільництва. Значного поширення серед інвазійних захворювань медоносних бджіл набув варооз, що є глобальною проблемою для бджільництва. Інвазія призводить до ослаблення і зменшення чисельності бджолосімей та зменшує продуктивність галузі в цілому [3, 5].

Збудником вароозу в Україні є кліщ *Varroa destructor*, що паразитує на дорослих бджолах і бджолиному розплоді, живиться їх гемолімфою. За даними більшості авторів, патогенез за вароозу залежить від ступеня інвазії та стану бджолиної сім'ї [4].

Метою досліджень було вивчити особливості ураження бджолиних маток різного віку за вароозу медоносних бджіл.

Матеріали і методи досліджень. Роботу виконували упродовж 2018 року в умовах приватної пасіки Гребінківського району Полтавської області. Паразитологічні дослідження проводили на базі лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи факультету ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії.

---

* Науковий керівник – доктор ветеринарних наук, професор В. О. Євстаф'єва